

THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA

Supplement No. 2

8th January, 2022

SPECIAL SUPPLEMENT

*To The Special Gazette Of The United Republic Of Tanzania No. 2 Vol. 103 Dated 8th January, 2022
Printed By The Government Printer, Dodoma By Order Of Government*

TANGAZO LA KAWAIDA Na. 12B la tarehe 8/1/2022

KATIBA YA JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA, 1977

TAARIFA

[Chini ya Ibara ya 84 (1) (8), 86 (1) na 149 (1) (c) (2)]

UCHAGUZI WA SPIKA WA BUNGE LA JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

Jina	1. Taarifa hii itaitwa Taarifa ya Uchaguzi wa Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, 2022.
Taarifa kwa Umma	2. Taarifa inatolewa kwa Umma kwamba, kutokana na kujiuzulu kwa Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa mujibu wa Ibara ya 149(1)(c) na (2) ya Katiba, nafasi ya Spika wa Bunge iko wazi.
Nafasi ya Spika kuwa wazi na uchaguzi wa Spika	3. Umma unatangaziwa pia kwamba, kwa mujibu wa masharti ya Ibara ya 84(8) ya Katiba, hakuna shughuli yoyote itakayotekelezwa katika Bunge (isipokuwa uchaguzi wa Spika) wakati wowote ambao nafasi ya Spika itakuwa wazi; na kwa sababu hiyo uchaguzi wa Spika utafanyika siku ya tarehe 1 Mwezi wa Februari Mwaka 2022 ambayo ni siku ya Kikao cha Kwanza cha Mkutano wa Bunge baada ya nafasi ya Spika kuwa wazi.

Ushiriki wa
Vyama vya
Siasa na
Uteuzi wa
Wagombea

4. Katika uchaguzi wa Spika kila chama cha siasa chenye Usajili wa Kudumu kina haki ya kupendekeza jina moja la Mbunge wa Chama hicho au jina la mtu mwingine yeyote ambaye si mbunge ili awe mgombea kwa niaba ya chama hicho katika uchaguzi wa nafasi ya Spika wa Bunge; na kwamba endapo chama kitapendekeza jina la mgombea ambaye si Mbunge jina lake litawasilishwa na chama kinachohusika kwa Tume ya Taifa ya Uchaguzi siku tano kabla ya siku ya uchaguzi.

Siku ya
Uteuzi wa
Wagombea
wa Nafasi
ya Spika wa
Bunge

5. Kwa Taarifa hii, chama chochote cha siasa kilichoandikishwa kikamilifu kinachokusudia kushiriki katika uchaguzi wa Spika wa Bunge kinatakiwa kuwasilisha kwa Katibu wa Bunge ambaye ndiye Msimamizi wa Uchaguzi huo, jina la mgombea wa chama hicho, si zaidi ya saa 10:00 jioni siku ya tarehe 31 mwezi wa Januari mwaka 2022, katika Ofisi ya Katibu wa Bunge iliyopo katika Jengo la Bunge, Barabara ya Dar es Salaam, Mtaa wa Makole, Dodoma.

Kanuni za
Uchaguzi
wa Spika
wa Bunge

6. Uchaguzi wa Spika wa Bunge utafanyika kwa kuzingatia masharti yaliyowekwa na Kanuni ya 9 ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020 na Nyongeza ya Kwanza ya Kanuni hizo, kama zilivyoainishwa katika Nyongeza ya Taarifa hii.

JEDWALI

NYONGEZA

NYONGEZA YA KWANZA

KANUNI ZA UCHAGUZI WA SPIKA NA NAIBU SPIKA

(Chini ya Kanuni ya 9 (1) na 11 (3))

SEHEMU YA KWANZA

MASHARTI YA AWALI

Jina	1. Kanuni hizi zitaitwa Kanuni za Uchaguzi wa Spika na Naibu Spika.
Matumizi	2. Kanuni hizi zitatumika katika mchakato wa Uchaguzi wa Spika na Naibu Spika.
Tafsiri	3. Katika Kanuni hizi, isipokuwa pale maelezo yatakapohitaji vinginevyo-
Sura ya 2	“Chombo cha Uteuzi” ni Chama kinachopendekeza mgombea au wagombea wake; “Katibu” ni Katibu wa Bunge aliyetajwa katika Ibara ya 87 ya Katiba na inajumuisha pia mtumishi mwingine yeyote wa Bunge aliyeidhinishwa kutekeleza kazi yoyote ya Katiba; “Mgombea” ni mtu aliyejitokeza au aliyepeendekezwa na Chama cha Siasa kuwa mgombea wa uchaguzi; “Msimamizi wa Uchaguzi” ni mtu ambaye kwa mujibu wa Kanuni hizi amepewa mamlaka ya kuendesha na kusimamia Uchaguzi; “Nafasi” ni nafasi wazi ya Spika au Naibu Spika, iliyotokea ama kutokana na kuvunjwa kwa Bunge au kutokana na nafasi itokeayo kwa nasibu; “Nafasi ya nasibu” ni nafasi wazi ya uwakilishi wa Wabunge isiyotokana na kuvunjwa kwa Bunge; “Naibu Spika” ni Naibu Spika wa Bunge aliyetajwa katika Ibara ya 85 ya Katiba; “Siku ya uteuzi” ni siku ambayo imetangazwa na Msimamizi wa Uchaguzi kwamba ndiyo siku ya mwisho ya kupokea majina ya wagombea; “Spika” ni Spika wa Bunge aliyetajwa katika Ibara ya 84 ya Katiba; na “Uchaguzi” ni Uchaguzi wa Spika au Naibu Spika.

SEHEMU YA PILI

MSIMAMIZI WA UCHAGUZI

Uendeshaji na usimamizi wa Uchaguzi	4. Isipokuwa kama imeelezwa vinginevyo, uchaguzi wa Spika na Naibu Spika utaendeshwa na kusimamiwa na Katibu wa Bunge, kwa mujibu wa utaratibu uliowekwa na Kanuni za Bunge pamoja na Kanuni hizi.

SEHEMU YA TATU
KUWASILISHA JINA LA MGOMBEA

Kuwasilisha majina ya wagombea 5.-(1) Inapofika wakati wa uchaguzi wa Spika au Naibu Spika, Chama chochote cha Siasa chenye kusudio la kushiriki kwenye uchaguzi huo kitawasilisha kwa Katibu wa Bunge jina moja tu la ama Mbunge wa Chama hicho au la mtu mwingine yeyote wa Chama hicho mwenye sifa za kuwa Mbunge kuwa mgombea wake.

(2) Mgombea mhusika au Ofisa wa ngazi ya kitaifa wa Chama kilichompendekezwa, atawasilisha jina la mgombea huyo kwa Katibu ambaye ndiye Msimamizi wa Uchaguzi.

(3) Jina la mgombea huyo linatakiwa limfikie Katibu Ofisini kwake Dodoma, kabla ya saa kumi jioni ya siku ya uteuzi.

SEHEMU YA NNE
MASHARTI YA MGOMBEA UCHAGUZI

Masharti kwa mgombea 6.-(1) Mtu yeyote anaweza kuteuliwa kugombea kuchaguliwa kuwa Spika au Naibu Spika iwapo tu atakuwa ametimiza masharti yote ya kuwa mgombea wa nafasi hizo, kama yalivyotajwa katika Sheria ya Uchaguzi.

(2) Mgombea yeyote anaweza kumtaarifu Katibu kwa maandishi kwamba anajitoa kugombea, kabla ya shughuli za kupiga kura kuanza Bungeni, na Katibu atalifuta jina la mgombea huyo katika karatasi za kura.

(3) Endapo itatokea mgombea amejitoa wakati karatasi za uchaguzi zikiwa zimekwishaandaliwa, Katibu atalitaarifu Bunge kuhusu kujiondoa huko na hivyo Wabunge wapige kura kwa wagombea waliobaki, na ikitokea kuwa kura imepigwa kwa mgombea ambaye amejitoa kwa mujibu wa fasili hii, kura hiyo itahesabika kuwa imeharibika.

SEHEMU YA TANO
UTARATIBU WA KUPIGA KURA

Kumpigia kura mgombea mmoja Sura ya 343 7. Endapo hadi kufikia saa kumi jioni ya siku ya uteuzi kutakuwa na jina moja tu lililowasilishwa kwa Msimamizi wa Uchaguzi, mgombea huyo atapigiwa kura ya “*Ndiyo*” au “*Hapana*”, na iwapo atapata kura nyingi za “*Ndiyo*” atatangazwa na Msimamizi wa Uchaguzi kuwa amechaguliwa kuwa Spika au Naibu Spika.

Utaratibu wa kupiga kura 8. Endapo wamependekezwa wagombea wawili au zaidi, uchaguzi utafanyika kwa kufuata utaratibu ufuatao:-

(a) Kabla ya kikao cha Bunge cha kumchagua Spika au Naibu Spika kuanza, Katibu ataandaa karatasi za kura zitakazoonesha majina ya wagombe wote waliopendekezwa na wakati wa kupiga kura atatoa karatasi moja tu ya kura kwa kila Mbunge;

(b) Kila Mbunge atapiga kura ya siri kwa kuweka katika karatasi ya kura alama ya “V” katika mraba pembeni mwa jina la mgombea anayemtaka

awe Spika au Naibu Spika, na ataitumbukiza karatasi hiyo katika sanduku la kura;

- (c) Mbunge ambaye kabla ya shughuli za uchaguzi kumalizika atakosea katika kuweka alama kwenye karatasi za kura ataruhusiwa kumrudishia Katibu karatasi hiyo, na papo hapo Katibu ataifuta na kuiharibu kisha kumpa Mbunge huyo karatasi nyingine;
- (d) Baada ya Katibu kuridhika kwamba Wabunge wote waliomo Bungeni wamepiga kura na kutumbukiza karatasi zao za kura kwenye masanduku ya kura, masanduku yote yatakusanywa na kuwekwa mahali panapoonekana na baada ya hapo masanduku hayo ya kura yatapelekwa kwenye chumba maalum na kura hizo zitahesabiwa chini ya usimamizi wa wawakilishi walioteuliwa na wagombea, mmoja kwa kila mgombea; na
- (e) Endapo zoezi hili la uchaguzi litaendeshwa kwa mfumo wa elektroniki wa upigaji kura basi upigaji na uhesabuji kura utakuwa wa papo kwa papo na matokeo yake yatakuwa halali.

SEHEMU YA SITA
MATOKEO YA UCHAGUZI

Matokeo ya
uchaguzi

9.-(1) Mgombea atakuwa amechaguliwa kuwa Spika au Naibu Spika iwapo atapata zaidi ya nusu ya kura za Wabunge wote na iwapo hakutakuwa na mgombea aliyepata zaidi ya nusu ya kura hizo, uchaguzi utarudiwa lakini ni wagombea wawili tu waliopata kura nyingi zaidi ndio watakaopigiwa kura, na katika hatua hiyo, mgombea atakayepata kura nyingi zaidi atatangazwa kuwa mshindi.

(2) Endapo wagombea wawili au zaidi watapata kura sawa katika nafasi ya mwanzo basi wagombea hao tu ndiyo watakaopigiwa kura na mgombea atakayepata kura nyingi zaidi atakuwa ndiye mshindi.

(3) Iwapo wagombea wawili au zaidi watapata kura sawa katika nafasi ya pili na yule wa kwanza hajapata zaidi ya nusu ya kura zilizopigwa, basi wagombea hao wawili pamoja na yule wa kwanza ndio watakaopigiwa kura na mgombea atakayepata kura nyingi zaidi atakuwa ndiye mshindi.

(4) Endapo awamu ya pili ya upigaji kura itashindwa kupata mshindi, basi Mwenyekiti au Spika atapiga kura yake ya uamuzi ili mshindi apatikane.

(5) Mara baada ya mshindi kupatikana, Katibu atamtangaza Spika au Naibu Spika aliyechaguliwa na Mwenyekiti au Spika atasitisha Mkutano wa uchaguzi na kutaja muda ambao Spika au Naibu Spika ataapishwa.

Dodoma,
8 Januari, 2022

NENELWA J. MWIHAMBI,
Katibu wa Bunge
Msimamizi wa Uchaguzi